

Obywatelski Parlament Seniorów

Delegatura Warmińsko-Mazurska

nr RPW

17. 2021

208/2021P
Obywatelski
PARLAMENT
Seniorów

Olsztyn, dnia 12.07.2021 r.

Szanowny Pan
Marszałek Senatu RP
ul. Wiejska 6
00-902 Warszawa

03980200486810
RPW/16239/2021 P
2021-07-26

PETYCJA

W obecnym stanie prawnym zauważa się brak koordynacji działań na rzecz osób starszych, realizowanych obecnie w różnych resortach i na różnych szczeblach samorządu terytorialnego. Nadto, w polskim systemie prawa nie ma umocowania dla funkcjonowania parlamentu seniorów jako reprezentanta i rzecznika osób starszych w kreowaniu polityki senioralnej. Nie określono także zasad jej finansowania oraz rekomendacji w zakresie przeciwdziałania przemocy i dyskryminacji wobec osób starszych.

Biorąc powyższe pod uwagę, na podstawie art. 2 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2014 r. poz. 1195 z późn. zm.) Delegatura Warmińsko-Mazurska Obywatelskiego Parlamentu Seniorów z siedzibą w Olsztynie, działając w interesie publicznym w imię dobra wspólnego, wnosi o zmianę przepisów ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o osobach starszych oraz niektórych innych ustaw.

1. W ustawie z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminy, (Dz. U. z 2020r. poz. 713 i 1378) wprowadza się następującą zmianę:

art. 5c: zostaje usunięty.

2. W ustawie z dnia 20 października 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. z 2015r. poz. 1705) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 1 otrzymuje brzmienie:

Ustawa określa zakres monitorowania i diagnozowania sytuacji i potrzeb osób starszych, podmioty uczestniczące w realizacji tego zadania oraz źródła jego finansowania.

2) art. 2 otrzymuje brzmienie:

Ocenę sytuacji osób starszych oraz wynikające z niej decyzje systemowe w zakresie polityki senioralnej są prowadzone przez organy administracji państwowej, państwowe jednostki organizacyjne oraz inne organizacje zaangażowane w kształtowanie sytuacji osób starszych.

3) w art. 4 dodaje się nowy punkty: pkt 4 i pkt 5 o brzmieniu następującym:

4. Organizacja seniorska - organizacja pozarządowa, która posiada lub nie posiada osobowości prawnej, posiada zarząd, działa na podstawie regulaminu lub statutu oraz w której ponad dwie trzecie członków stanowią osoby starsze.

5. Podmiot działający na rzecz seniorów - podmiot, który realizuje zadania i inicjatywy kształtujące warunki godnego i zdrowego starzenia się oraz przeciwdziałania przemocy i dyskryminacji osób starszych.

4) dodaje się nowy artykuł 4a o brzmieniu następującym:

Art 4a.

1. Samorząd terytorialny podejmuje działania na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców gminy, powiatu, województwa, tworzy warunki do pobudzania aktywności obywatelskiej osób starszych w społeczności lokalnej oraz do wykorzystania potencjału środowisk osób starszych i podmiotów działających na rzecz osób starszych.

2. Samorząd terytorialny z własnej inicjatywy lub na wniosek zainteresowanych środowisk, a w szczególności organizacji pozarządowych lub podmiotów określonych w art. 3 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020r. poz. 105) oraz określonych w art. 4 ust. 4 i ust. 5 niniejszej ustawy, działających na terenie gminy, powiatu, województwa, powołuje radę seniorów, która ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny.

Adres do korespondencji:

10-444 Olsztyn, ul. Głowackiego 17 p.2

e.mail: dopsolsztyn@gmail.com, tel. 881 034 451

3. Samorząd terytorialny, powołując radę seniorów, nadaje jej statut określający w szczególności formę zgłaszania kandydatów, tryb i kryteria wyboru jej członków, zasady wygaśnięcia mandatu i odwołania członka rady seniorów oraz zasady działania i finansowania rady. Podmioty, o których mowa w ust. 2 mogą przedstawić opinie w zakresie projektu statutu.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, jest rozpatrywany przez samorząd terytorialny w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia jego złożenia. W przypadku uzasadnionego odrzucenia wniosku złożonego przez podmiot, o którym mowa w ust. 2, kolejny wniosek może być złożony przez ten sam podmiot nie wcześniej niż po upływie 6 miesięcy od dnia odrzucenia poprzedniego wniosku.

5. Gminna rada seniorów składa się z przedstawicieli osób starszych oraz przedstawicieli organizacji seniorskich i podmiotów określonych w art.4 ust.4 i ust.5 oraz podmiotów prowadzących uniwersytety trzeciego wieku. Rada gminy powołując radę seniorów postępuje zgodnie z przepisami ust. 2-4..

6. W skład powiatowej rady seniorów wchodzi przedstawiciele gminnych rad seniorów oraz organizacji seniorskich i podmiotów określonych w art.4 ust. 4 i ust. 5 niniejszej ustawy, które działają w ponad jednej trzeciej gmin powiatu. Rada powiatu powołując radę seniorów postępuje zgodnie z przepisami ust 2-4.

7. W skład wojewódzkiej rady seniorów wchodzi przedstawiciele:

- 1) gminnych i powiatowych rad seniorów;
- 2) organizacji seniorskich i podmiotów określonych w art. 4 ust. 4 i ust. 5 niniejszej ustawy oraz w ust. 2-4, które działają w ponad jednej trzeciej powiatów województwa oraz w których ponad dwie trzecie członków stanowią osoby starsze;
- 3) dobrowolnych porozumień organizacji wskazanych w ust.2;
- 4) pełnomocnik do spraw osób starszych, mianowany przez wojewodę.

8. Rady seniorów działają w oparciu o pracę społeczną członków, którzy nie otrzymują wynagrodzenia. Natomiast członkowi rady seniorów wszystkich szczebli (gminnej, powiatowej, wojewódzkiej) biorącemu udział w posiedzeniu rady seniorów lub w zorganizowanym wydarzeniu, na którym reprezentuje on radę seniorów, zwraca się na jego wniosek, koszty przejazdu na terenie kraju związane z udziałem w posiedzeniu rady seniorów lub w zorganizowanym wydarzeniu, na którym reprezentuje on radę seniorów, na podstawie dokumentów, w szczególności rachunków, faktur lub biletów potwierdzających poniesione wydatki lub informacji o wysokości poniesionych kosztów przejazdu samochodem. Szczegółowe zasady zwrotu kosztów oraz zasady delegowania przedstawicieli rady seniorów na zorganizowane wydarzenia, na których reprezentują oni radę seniorów, reguluje statut rady seniorów oraz odnośne przepisy. Nadto, wobec osób wykonujących czynności wynikających z obowiązków członka rady seniorów mają zastosowanie przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w przedmiocie świadczeń zdrowotnych i ubezpieczeń.

9. Rady gmin, rady powiatów oraz sejmiki województw odpowiednio w gminach, powiatach oraz województwach, w których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy utworzono rady seniorów, dostosują statuty rad seniorów do wymagań niniejszej ustawy w terminie do 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

10. Kadencja rad seniorów utworzonych przed wejściem w życie niniejszej ustawy kończy się z upływem okresu określonego w przepisach o ich utworzeniu.

11. Samorząd terytorialny, który radę seniorów powołał, zapewnia jej obsługę administracyjno-biurową na koszt gminy, powiatu, województwa.

12. Samorząd terytorialny może w statucie jednostki pomocniczej upoważnić ją do utworzenia rady seniorów.

5) dodaje się nowy artykuł 4b o brzmieniu następującym:

Art. 4b.

1. Powołuje się Parlament Seniorów Rzeczypospolitej Polskiej (zwany dalej Parlamentem Seniorów), będący ogólnopolskim reprezentantem i rzecznikiem osób starszych w kreowaniu polityki senioralnej władz państwowych i samorządowych oraz zasad jej finansowania, uczestnikiem konsultacji społecznych i procesów decyzyjnych, a także stroną dialogu obywatelskiego zapewniającego poszanowanie praw osób starszych, poczucia ich podmiotowości i przeciwdziałaniu dyskryminacji osób starszych.

2. Parlament Seniorów liczy 460 deputowanych.

3. Państwowa Komisja Wyborcza opracuje statut określający zasady i tryb zgłaszania kandydatów, wyboru deputowanych, zasady jego działania i finansowania, organizację wewnętrzną i porządek prac Parlamentu Seniorów oraz inne sprawy nie uregulowane niniejszą ustawą.

4. Wybory do Parlamentu Seniorów ogłasza Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie później niż 90 dni przed upływem 3 lat od rozpoczęcia kadencji Parlamentu Seniorów.

5. Wybrany do Parlamentu Seniorów może być obywatel polski, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 60 lat.

6. Kandydatów na deputowanych do Parlamentu Seniorów zgłaszają organizacje i podmioty wskazane w art. 4 ust. 4 i ust. 5 niniejszej ustawy.

7. Przed rozpoczęciem sprawowania mandatu deputowani składają ślubowanie, którego tekst zawarto w statucie Parlamentu Seniorów.

8. Kadencja Parlamentu Seniorów trwa 3 lata i rozpoczyna się zawsze 1 października, w Międzynarodowym Dniu Osób Starszych.

9. Parlament Seniorów swoją działalność opiera na pracy społecznej deputowanych, którzy nie otrzymują wynagrodzenia. Natomiast deputowanemu do Parlamentu Seniorów biorącemu udział w sesji parlamentu lub w zorganizowanym wydarzeniu, na którym reprezentuje on parlament seniorów, zwraca się na jego wniosek, koszty przejazdu na terenie kraju związane z udziałem w sesji parlamentu lub w zorganizowanym wydarzeniu, na którym reprezentuje on parlament seniorów, na podstawie dokumentów, w szczególności rachunków, faktur lub biletów, potwierdzających poniesione wydatki lub informacji o wysokości kosztów przejazdu samochodem. Szczegółowe zasady zwrotu kosztów oraz zasady delegowania deputowanych do parlamentu seniorów na zorganizowane wydarzenia, na których reprezentują oni parlament seniorów, reguluje statut parlamentu oraz odnośne przepisy. Nadto, wobec osób wykonujących czynności wynikające z obowiązków deputowanego do Parlamentu Seniorów mają zastosowanie przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w przedmiocie świadczeń zdrowotnych i ubezpieczeń.

10. Sesje plenarne Parlamentu Seniorów odbywają się co najmniej dwa razy w roku, w tym jedna sesja dnia 1 października.

11. W razie potrzeby Parlament Seniorów powołuje komisje problemowe.

12. Obsługę administracyjno-prawną oraz techniczną funkcjonowania Parlamentu Seniorów zapewni Kancelaria Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.

6) w art. 5 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

2. Przedmiotem informacji i oceny sytuacji osób starszych jest w szczególności:

1) sytuacja demograficzna społeczeństwa i struktura demograficzna według wieku populacji osób starszych, prognozy na kolejne lata oraz implikacje zmian demograficznych dla polityki państwa;

2) sytuacja dochodowa, warunki bytu, w tym warunki mieszkaniowe;

3) aktywność zawodowa;

4) sytuacja rodzinna i struktura gospodarstw domowych;

5) stan zdrowia i jego uwarunkowania oraz jakość życia związana ze zdrowiem, w tym dostępność do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;

6) dostępność i poziom usług socjalnych, w tym opiekuńczych;

7) sytuacja osób niepełnosprawnych i ich opiekunów;

8) aktywność społeczna i obywatelska;

9) aktywność edukacyjna i kulturalna;

10) aktywność sportowa i rekreacyjna;

11) równe traktowanie i przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na wiek;

12) ocena realizacji polityki senioralnej, w tym wniosków i rekomendacji sformułowanych w poprzedniej informacji;

13) wnioski i rekomendacje dotyczące przyszłych zadań oraz inicjatyw, które należy podjąć w celu kształtowania warunków godnego i zdrowego starzenia się.

7) w art. 6 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

4. Monitorowanie i ocena sytuacji osób starszych oraz przygotowanie informacji i rekomendacji, o której mowa w art. 5, jest finansowane z budżetu państwa.

8) art. 7 otrzymuje nowe brzmienie:

Art. 7. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od jej ogłoszenia.

Uzasadnienie

My, przedstawiciele organizacji pozarządowych i podmiotów działających na rzecz osób starszych na terenie Warmii i Mazur, w tym członkowie rad seniorów, wybrani do Obywatelskiego Parlamentu Seniorów, wiemy na własnym przykładzie, a także z opinii naszych koleżanek i kolegów seniorów podczas licznych z nimi spotkań, że seniorzy poświęcający swoją wiedzę i energię, swój czas i swoje środki finansowe na pracę dla innych wykluczonych, społecznie pracujący w radach seniorów, są pozbawieni ochrony państwa.

Podobnie jak wolontariusze, członkowie rad seniorów swoje świadczenia wynikające z ich obowiązków wykonują w zakresie, w sposób i w czasie określonym w porozumieniu z korzystającym. Dla członka rady seniorów korzystającym jest samorząd terytorialny, który powołał daną radę seniorów, a porozumieniem jest statut przez ten samorząd opracowany i nadany radzie seniorów. Jednakże z tytułu wykonywanych przez członków rad seniorów świadczeń nie otrzymują oni ani zwrotu kosztów podróży i diet, ani zwrotu kosztów szkoleń w zakresie wykonywanych obowiązków. Obecnie nie przysługują też członkom rad seniorów świadczenia zdrowotne, ani zaopatrzenie z tytułu wypadku przy wykonywaniu przez nich obowiązków członka rady seniorów, a także nie przysługuje członkom rad seniorów ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej w zakresie wykonywania tychże obowiązków.

Nadto, biorąc pod uwagę fakt, iż rada seniorów w swojej istocie jest elementem struktur samorządowych, to finansowania jej podstawowej działalności statutowej powinno być zapewnione przez organa samorządu gminy, powiatu, województwa.

Nadmienić należy, że propozycje zmian w przepisach prawa procedowano w polskim parlamencie poprzedniej kadencji. Po pozytywnym rozpatrzeniu petycji zbiorowej Delegatury Warmińsko-Mazurskiej Obywatelskiego Parlamentu Seniorów, senat wniósł do sejmu projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw, a dotyczący art. 5c. Projekt ten przeszedł także procedurę opiniodawczą, prawną i skutkową, a także uzyskał pozytywną opinię Biura Analiz Sejmowych.

Równocześnie Kancelaria Prezydenta po zaaprobowaniu petycji Delegatury Warmińsko-Mazurskiej Obywatelskiego Parlamentu Seniorów w toku prac legislacyjnych przedstawiła Panu Prezydentowi rekomendację, co do potrzeb dokonania określonych zmian w systemie prawa w ustawie o samorządzie gminnym oraz niektórych ustaw oraz, że monitoruje bieżącą działalność Sejmu w procesie legislacji projektu ustawy.

Rada Ministrów w swoim stanowisku dotyczącym w/w petycji rekomendowała kontynuowanie prac parlamentarnych nad projektem ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw. Niestety, Marszałek Sejmu wszystkie propozycje dotyczące zmiany ustawy o samorządzie gminnym odłożył do tzw. "zamrażarki sejmowej" i projekt nie doczekał się uchwalenia w Sejmie VIII kadencji, a wraz z upływem kadencji sejm uległ dyskontynuacji i zapomnieniu.

W roku 2018 liczba ludności Polski wynosiła ponad 38 mln, w tym około 10 mln osób w wieku 60+, czyli ponad 24% ogółu populacji kraju. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego w roku 2050 odsetek osób w wieku 60+ wzrośnie do poziomu ponad 40%. Równocześnie będzie się pogłębiał proces tzw. podwójnego starzenia się, czyli wzrost odsetka osób w wieku 80+ (tzw. wiek sędziwy). Według eksperckich prognoz w roku 2080 osoby w wieku 80+ (czyli dzisiejsi 19-latkowie) będą stanowiły ponad 14% ogółu ludności naszego kraju.

Tak licznej populacji osób starszych potrzebny jest akt prawny najwyższej rangi, regulujący ich prawa i wyznaczający kierunki polityki senioralnej oraz organ będący przedstawicielstwem i rzecznikiem interesów osób starszych, a także będący partnerem władz państwowych i samorządowych w kreowaniu i realizowaniu polityki senioralnej.

Jak wspomniano w preambule niniejszej petycji, działania na rzecz osób starszych realizuje się obecnie nie tylko w różnych resortach i na różnych szczeblach samorządu terytorialnego, ale także na podstawie przepisów prawa, które fragmentarycznie zapisano w różnych aktach prawnych. Nasza propozycja zmierza do tego, aby na ile to możliwe, scalić i ujednoczyć w jednym akcie prawnym, jakim jest ustawa o osobach starszych, przepisy prawa dotyczące polityki senioralnej.

W świetle powyższego złożenie petycji jest zasadne.

Zgodnie z przepisem art. 4 ust. 3 ustawy o petycjach, Delegatura Warmińsko-Mazurska Obywatelskiego Parlamentu Seniorów z siedzibą w Olsztynie wyraża zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję informacji o podmiocie wnoszącym petycję.

Mikołaj Pięćkiewicz